

Лаговська О. А.,
д.е.н., професор, професор кафедри
інформаційних систем в управлінні та обліку,
Державний університет «Житомирська політехніка»

Лоскоріх Г. Л.,
доктор філософії 071»Облік і оподаткування», доцент,
заступник завідувача кафедри обліку і аудиту,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ПЛАН BEPS ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ: ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ДЛЯ УКРАЇНИ

План дій щодо протидії розмиванню бази й виведення прибутку з-під оподаткування (англ. Base erosion and Profit Shifting – BEPS, перекл. з англ. «Розмивання оподаткованої бази й виведення прибутку з-під оподаткування») для України має велике значення в контексті реформування бюджетно-податкової системи та забезпечення справедливого і прозорого оподаткування.

П'ятнадцять дій, або, як їх ще часто називають – заходів, кроків Плану дій BEPS розроблені для того, щоб держави-учасниці могли боротися зі штучним транскордонним переміщенням прибутку. Кожен з 15 заходів у рамках ініціативи BEPS представляє собою опис окремої податкової проблеми і до кожної запропоновані шляхи вирішення. Ці заходи, надаючи різні інструменти і методи, призначені для імплементації у внутрішнє законодавство країн та для включення у міжнародні податкові договори між країнами, що має на меті запобігти розмиванню податкової бази та переміщенню прибутку.

Заходи пакету плану BEPS складаються із п'ятих типів результатів з різними статусами (табл. 1) і згруповані за чотирма тематичними принципами (табл. 2).

Таблиця 1

Склад заходів плану BEPS за типами результатів

Мінімальні стандарти (мінімальні вимоги)	Загальні підходи	З посиленням міжнародних стандартів	Передові практики	Аналітичні звіти
Захід/ Дія 5	Захід / Дія 2	Захід / Дія 7	Захід / Дія 3	Захід / Дія 1
Захід/ Дія 6	Захід / Дія 4	Захід / Дія 8	Захід / Дія 12	Захід / Дія 11
Захід/ Дія 13		Захід / Дія 9		Захід / Дія 15
Захід/ Дія 14		Захід / Дія 10		

Джерело: сформовано авторами на основі [3]

Таблиця 2

Заходи плану дій BEPS за тематичними принципами

Узгодженість	Сутність	Прозорість	Аналіз
Захід / Дія 2	Захід / Дія 6	Захід / Дія 11	Захід / Дія 1
Захід / Дія 3	Захід / Дія 7	Захід / Дія 12	Захід / Дія 15
Захід / Дія 4	Захід / Дія 8-10	Захід / Дія 13	
Захід / Дія 5		Захід / Дія 14	

Джерело: сформовано авторами на основі [2; 3]

За станом на сьогодні 147 країн (юрисдикцій) світу є членами Плану BEPS (серед них і Україна) [1]. Україна 22 листопада 2016 р. подала заявку на вступ до BEPS-асоціації з 1 січня 2017 р., чим підтвердила готовність спільно з більшістю країн боротися з агресивним податковим плануванням та захищати свої податкові надходження.

Хоча План дій BEPS є набором рекомендацій від ОЕСР і не є юридично обов'язковим документом, його значення величезне. Країни, що приєдналися до ініціативи BEPS, зобов'язані внести відповідні зміни до свого національного законодавства. Це створює значний політичний тиск на країни, які можуть відмовитися впроваджувати рекомендації BEPS. Оскільки багато країн активно співпрацюють в цьому напрямку, відмова від участі може призвести до втрати можливостей для міжнародного співробітництва і інвестицій.

Приєднання України до BEPS означає, що країна зобов'язується імплементувати мінімальні вимоги Плану, що включає 4 заходи (дії) :

✓ Захід / Дія 5. Підвищення ефективності протидії шкідливим податковим практикам з урахуванням принципу прозорості та сутності.

✓ Захід / Дія 6. Запобігання наданню пільг, передбачених угодами про уникнення подвійного оподаткування, за невідповідних обставин.

✓ Захід / Дія 13. Документація з трансфертного ціноутворення та звітність в розрізі країн (Local file, Master file, Country-by-country report).

✓ Захід / Дія 14. Підвищення ефективності механізмів урегулювання спорів у рамках двосторонніх угод про уникнення подвійного оподаткування.

Податковий кодекс України містить ряд нормативних положень, спрямованих на впровадження заходів BEPS. Вони охоплюють різні аспекти, такі як зміцнення прозорості податкових відомостей, вдосконалення правил оподаткування міжнародних операцій, впровадження нової концепції відповідальності платників податків тощо, з метою інтеграції з міжнародними стандартами, що допомагає забезпечити відповідність української податкової системи міжнародним вимогам та підвищити прозорість та ефективність податкових процедур. Такі заходи спрямовані на забезпечення ефективного впровадження міжнародних стандартів і підвищення довіри до податкової системи, що є важливими чинниками для сталого економічного розвитку країни.

Література

1. OECD. Base erosion and profit shifting (BEPS). URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/base-erosion-and-profit-shifting-beps.html> (дата звернення: 01.08.2024).

2. PWC. Flash News: OECD Action Plan for BEPS the package is final, 2015. URL: <https://www.pwc.lu/en/base-erosion-profit-shifting/docs/pwc-beps-071015.pdf> (дата звернення: 01.08.2024).

3. Міністерство фінансів України. Рекомендації з реалізації Плану дій з BEPS (мінімальні стандарти). 2017. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua(1).pdf) (дата звернення: 25.08.2024).